

Osoby w spektrum mogą liczyć na coraz więcej

2026-04-02

Dziś, 2 kwietnia przypada Światowy Dzień Świadomości Autyzmu. Przy tej okazji warto przypomnieć, jak Kraków rozwija system pomocy i wsparcia dla osób w spektrum. Od edukacji i terapii, przez transport i mieszkalnictwo, aż po wsparcie dla rodzin i aktywizację zawodową - to działania, które mają ułatwić codzienne życie i zwiększyć samodzielność mieszkańców, którzy na co dzień borykają się z wieloma trudnościami.

Światowy Dzień Świadomości Autyzmu promuje zrozumienie i akceptację dla tego rodzaju zaburzeń oraz propaguje różne formy zaspokajania szczególnych potrzeb osób ze spektrum i umożliwienie rozwijania indywidualnych talentów. Spektrum to zaburzenia neurorozwojowe, wynikające z innego rozwoju mózgu, które wpływają na funkcjonowanie społeczne i poznawcze. Spektrum obejmuje autyzm, autyzm atypowy, zespół Aspergera i ADHD. Szacuje się, że spektrum dotyka ponad 2 proc. populacji, nie licząc osób, które nigdy nie zostały zdiagnozowane. Wspólną cechą tych zaburzeń są trudności w komunikacji, relacjach i regulacji zachowania, przy czym stopień tych trudności jest różny, a każda osoba może mieć inne możliwości i wyzwania, dlatego wsparcie musi być dostosowane do indywidualnych potrzeb.

Właśnie na tej różnorodności opiera się system wsparcia dla osób w spektrum, który prowadzi Kraków. Podstawą jest dostęp do usług społecznych. Osoby w spektrum mogą korzystać z programów integracyjnych, ze świadczeń pomocy społecznej, usług opiekuńczych i specjalistycznych, wsparcia środowiskowego. Ważną rolę odgrywa współpraca z organizacjami pozarządowymi, które realizują wiele projektów terapeutycznych i edukacyjnych.

Osoby ze spektrum z obciążeniem chorobami współwystępującymi mogą uzyskać orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Na podstawie tych orzeczeń przysługują im określone uprawnienia i formy wsparcia, których zakres jest uzależniony od rodzaju i stopnia niepełnosprawności.

Najważniejszy jest szeroki dostęp do usług społecznych. Osoby w spektrum autyzmu, które posiadają odpowiednie orzeczenia o niepełnosprawności, mogą korzystać z różnych form pomocy - od świadczeń finansowych, przez usługi opiekuńcze i specjalistyczne, po wsparcie środowiskowe. Ważnym elementem systemu jest współpraca z organizacjami pozarządowymi, które realizują wiele projektów terapeutycznych, edukacyjnych i integracyjnych.

Szczególną rolę odgrywa edukacja. W krakowskich przedszkolach i szkołach uczniowie ze spektrum mogą być objęci kształceniem specjalnym, a placówki zatrudniają dodatkowych nauczycieli wspomagających. Warto też podkreślić rolę Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego pn. Centrum Autyzmu i Całościowych Zaburzeń Rozwojowych w Krakowie, obejmujący kompleksowym wsparciem terapeutyczno-edukacyjnym dzieci i młodzież w wieku od 3. do 25. roku życia. W ramach jego działalności funkcjonuje Ośrodek dla Osób z Autyzmem zapewniający opiekę medyczną, rehabilitacyjną oraz terapeutyczną. Obecnie w fazie opracowania znajduje się projekt zagospodarowania terenu, związany z realizacją placu zabaw przy Ośrodku.

Dorośli w spektrum autyzmu mogą korzystać z różnych form pomocy instytucjonalnej. W Krakowie działają domy pomocy społecznej oraz środowiskowe domy samopomocy, które oferują terapię, rehabilitację i trening codziennych umiejętności. To miejsca, gdzie uczestnicy uczą się funkcjonowania w społeczeństwie, komunikacji i samodzielności.

Coraz większe znaczenie zyskują także mieszkania wspomagane i treningowe. To nowoczesna forma wsparcia dla osób, które są w stanie funkcjonować częściowo samodzielnie, ale potrzebują odciążenia w codziennym życiu. W takich miejscach uczą się prowadzenia gospodarstwa domowego, zarządzania finansami czy organizacji dnia. Miasto rozwija ten obszar, a dodatkowo wspiera inicjatywy organizacji pozarządowych, które prowadzą podobne projekty.

W planach są kolejne inwestycje. Powstaje ośrodek wsparcia dla osób ze spektrum i z niepełnosprawnościami sprzężonymi, który ma zapewnić zarówno opiekę dzienną, jak i miejsca całodobowe. Kraków finansuje też pobyt w wyspecjalizowanych placówkach. Miasto pokrywa koszty opieki dla ośmiu osób w Małopolskim Domu Pomocy Społecznej „Na Farmie Życia” w Więckowicach – jednym z pierwszych w Polsce miejsc zapewniających całodobowe wsparcie dorosłym osobom z autyzmem. W 2025 roku przeznaczono na ten cel blisko 800 tys. zł.

Kraków stawia także na aktywizację zawodową. Osoby w spektrum mogą korzystać z treningów kompetencji społecznych, doradztwa zawodowego, warsztatów oraz praktyk. Szkoły oferują kształcenie branżowe i techniczne dostosowane do możliwości uczniów, a Grodzki Urząd Pracy wspiera w poszukiwaniu zatrudnienia i kontaktach z pracodawcami. Ważna jest tu współpraca z zakładami aktywności zawodowej i organizacjami społecznymi, które tworzą miejsca pracy dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Równolegle prowadzone są działania edukacyjne skierowane do mieszkańców. Kampanie społeczne, materiały informacyjne czy spoty w komunikacji miejskiej mają zwiększać świadomość i budować postawy otwartości. Miasto angażuje się także w obchody Światowego Dnia Świadomości Autyzmu oraz Europejskiego Tygodnia Autyzmu, promując wiedzę i zrozumienie.

Nie bez znaczenia są także szkolenia dla urzędników, nauczycieli czy pracowników ochrony zdrowia. Dzięki nim osoby w spektrum mogą liczyć na kompetentną i empatyczną obsługę w codziennych sytuacjach.

System wsparcia w Krakowie jest rozbudowany i obejmuje wiele etapów życia – od wczesnego dzieciństwa po dorosłość. Jego siłą jest różnorodność form pomocy oraz coraz większe skupienie na indywidualnych potrzebach. Dzięki temu osoby w spektrum mają większe szanse na samodzielność, rozwój i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym miasta.